स्वरुश्च सꣳस्थावचनात् ॥ १७ ॥ यूपस्य स्वरुं करोतीति स्वरुः किमेकयूपानां[1] पशूनां तत्त्वम् उत प्रतिपशु भिद्यतऽइति संदेहः[2] · अञ्जनकालेऽस्योपादानात्तदपवर्गेऽपवर्गादञ्जनान्तरेऽन्यशकलोपादानम्[3] · यः प्रथमः शकलः स स्वरुरिति एकस्मिन्प्रहरणे यः प्रथम इति शास्त्रार्थः तेनैकस्मिन्नपि यूपे प्रहरणानां बहुत्वात्सम्भवन्ति बहवः प्रथमशकलाः · तेन भेदप्राप्तौ सिद्धान्त उच्यते । स्वरुरपि त्रयाणां पशूनामग्नीषोमीयसवनीयानूबन्ध्यानां साधारण एव न प्रतिपशु भिद्येत । कुतः संस्थावचनात् संस्थावचनं हि भवति स्वरुहोमेन यूपः संतिष्ठतऽइति · यदि च प्रथममेव छ्येत यूप एव साधारणो न भवेत् ।

तन्निर्वृत्तेश्च ॥ १८ ॥ तस्मादेव यूपात्स्वरोर्निर्वृत्तेश्च निष्पत्तेश्च तस्य यः प्रथमः शकलः परापतेत्स स्वरुः कार्य इति · अतोऽपि साधारण एव · तत्र प्रहरणस्यानुपात्तत्वात् शकलशब्दोपात्तानां सर्वेषां शकलानां यः प्रथमः स उपादेयः · तेनैकस्मिन्यूपे एक एव प्रथमशकल इति · सोऽपि एकयूपानां सर्वेषां पशूनां यूपवत्साधारण एव स्यात् । अपि च छेदनकालऽएव व्यामोहनिवृत्त्यर्थं तन्नाशापहारपरिहाराय चावश्यमुपादाय रक्षितव्यः शकल इत्यगृह्यमाणविशेषत्वादपि साधारण एव ॥ ॥ अथ दर्शपूर्णमासादिषु फलदक्षिणावत्सु कर्मसु चिन्त्यते । किं यजमानेनैव सर्वं कर्तव्यम् उत द्रव्योत्सर्गदक्षिणादानादिके यजमाननियमोऽन्यत्रानियमो यजमानो वान्यो वा अथवोत्सर्गऽएव यजमानोऽन्यत्रान्य एवेति । किं प्राप्तम् · सर्वं यजमानेनैव कर्तव्यमिति · कुतः प्रयोगवचनस्थं ह्यात्मनेपदं साङ्गायां भावनायां फलार्थित्वं कर्तृत्वेन विनियुङ्क्ते · स यत्रैव कर्ता न स्यात् तत्कृतमेवोपकारं न प्राप्नुयात् · तस्मात्साङ्गं स्वयं कुर्यादिति · फलस्य[4] चोत्पद्यमानस्योत्पादयितृत्वेन प्रयोक्ता यजमान एवोच्यते होत्रादिसमाख्याश्च तथैव तत्तत्कुर्वाणस्यैकस्य वा कर्मभेदादित्यनेन न्यायेन भविष्यन्तीति । तस्मात्सर्वं यजमानेनैव कर्तव्यमिति प्राप्तऽआह ·

---

१) Thus Çâstrad. at Jaim. ११. ३. ७. त्रूपाणां २. २) संदेह २. संदेहे Çâstrad.
३) Thus Çâstr. °नांतके २. ४) फल्यस्य २.